

at den fremsatte Theori om den slumrende Fæstepligt i alt Fald er nyere end 1861. Havde man nemlig i 1861 drømt om, eller havde i 1861 noget Menneſte tænkt paa, at der kunde opstaa nye fæstepligtige Selveiergaarde ved Sammenlægning af Husjorder, saa havde selvfølgelig § 1 i Loven af 1861 ikke, som den nu gjør, kun udtalt sig om Gaardene, men saa havde den tillige taget Husene med. Men den Gang var man endnu ved den simple, jævne og gammeldags Forestilling, at Husjorder overhovedet ikke vare fæstepligtige, og Begrebet om slumrende Fæstepligt tror jeg, som sagt, endnu ikke var kjendt eller nogensinde havde faaet sit Udtryk i Sproget.

Jeg vender nu tilbage til det ærede 1ste Medlem for 1ste Kredts (Madvig). Jeg har allerede sagt, hvorfor det forekommer mig, at det ærede Medlem fuldt vel maatte kunne slutte sig til den Affattelse, som af Mindretallet er foreslaaet med Hensyn til Bestemmelserne om Omdelingen af Gods og om Fæstepligten. Er der derhos Noget med Hensyn til Udstykningsreglerne i Mindretallets Forslag, som det ærede Medlem ikke synes om, saa kan det dog neppe være saa væsentligt, at han af den Grund skulde behøve at stemme for Flertallets Forslag i Stedet for for Mindretallets, da der jo dog endnu er en Behandling tilbage, ved hvilken der kan foregaa Forandringer. Det ærede Medlem udtalte jo dernæst endvidere med Hensyn til Lovforslagets § 7, at han ikke vilde stemme for den, og hvad dets § 8 angaar, saa erklærede det ærede Medlem vel, at han vilde stemme for den, men jeg kan dog ikke tro rettere, end at dette maa være grundet i en Misforstaaelse. Det ærede Medlem udtalte nemlig med Hensyn til § 8, at de Godseiere, der ikke havde villet acceptere Tilbudet i § 2 af Loven af 1861, kunde man nu med fuld Ret udelukke fra at nyde Godt af den deri fastsatte Præmie, eller man kunde i alt Fald godt indskrænke deres Afgang til at nyde denne Præmie. Men den Tanke, som det ærede Medlem saaledes fremsatte, indeholdes jo ikke i § 8, og er ingenlunde Flertallets. Det er derimod netop den samme Tanke, som Mindretallet i det i forrige Samling i denne Sag nedsatte

Udvalg fremsatte, og som det den Gang endog gav Udtryk i et særligt Forslag. Det er netop i mine Tanker det Anstødelige ved § 8, at den lige saa fuldt rammer eller, rettere sagt, endnu fuldere rammer de Godseiere, der have været villige til at sælge, som den rammer dem, der hidtil ikke have været villige dertil, og det uagtet — hvad jeg flere Gange har gjort opmærksom paa, men som det ikke synes, at det ærede Medlem ret har opfattet, — de Godseiere, som have bestemt sig til at sælge, i god Tro til, at Præmien i § 2 af Loven af 19de Februar 1861 saa vilde blive dem ydet, i Virkeligheden derved, at de have begyndt paa at sælge, næsten allerede have bragt det fulde Offer, som der er Tale om. Men derefter at unddrage dem Afgang til at nyde den fulde Fordel er altsaa i mine Tanker ligesom uret. Hvad er nemlig egentlig det Væsentlige for en Godseier, naar Salgs spørgsmaalet træder frem for ham? Er det Væsentlige for ham det, om han, naar han sælger, skal sælge til Fæsteren eller til dennes Børn eller til Andre? Net, paa ingen Maade! Det Væsentlige for ham er det overhovedet at bestemme sig til at sælge og saaledes at splitte den samlede Eiendom ad. Dette er det væsentlige Offer, som der er Tale om at bringe, og det Offer har den Godseier, der har begyndt at sælge, bragt i Tillid til, at Statsmyndigheden saa ogsaa vilde opfylde, hvad den lovede i 1861. Jeg ser derfor ikke rettere end, at det nævnte ærede Medlem (Madvig) vel vilde kunne stemme med Mindretallet i Udvalget i forrige Samling for en Bestemmelse om, at Lovgivningen nu skal udelukke de Godseiere fra Afgang til at inddrage Bønderjord, som ikke hidtil have begyndt at sælge, eller som ikke inden en given kort Frist ville sælge, men at han derimod ikke vil kunne stemme for Bestemmelsen, som den staar her i § 8, fordi den i denne Form rammer alle Godseiere, fordi den saa rammer de villige Godseiere, ja rammer de allervilligste. Det stiller sig paa dette Punkt, forekommer det mig, ligesom det stillede sig paa det andet tidligere af mig omtalte Punkt. Man tager Sigte paa Enkelte, der ikke have fyldstgjort det, som man har troet sig berettiget til at fordre.